

УДК 373.518.03

В.В. Присакар
R-Kozak@yandex.ru

УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Prysakar V.V. Administration of the process of national education in high educational establishments / V.V. Prysakar // Actual problems of the correctional education : Ministry of Education and Science of Ukraine, National Pedagogical Drahomanov University, Kamyanets-Podilsky Ivan Ohyenko National University / edited by V.M. Synjov, O.V. Havrilov. – Edition VI. Issue 2.- Kamyanets-Podilsky: Medobory-2006, 2015.– P. 189–200

В.В. Присакар. Управління процесом національного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах. Стаття розкриває процес управління системою національного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах, провідною ідеєю якої є українська ідея, а пріоритетним напрямом – національно-демократичний. На основі загальних теоретичних положень щодо розкриття сутності системного підходу до вивчення педагогічних об'єктів, явищ, процесів, у тому числі і до управління, система національного виховання розглядається як інтегративна сукупність змістових (мета, зміст, принципи, форми, методи), діяльнісних компонентів (учень, учитель); та системи принципів (демократизації, гуманізації, диференціації, народності, єдності функцій навчання і виховання, оволодіння культурно-історичним досвідом свого народу, рідного краю) у процесі управління національним вихованням учнів загальноосвітніх навчальних закладів.

Дана система, на переконання автора, забезпечує цілісність, єдність, взаємозв'язок, взаємодію даних компонентів, яку можна використовувати при розробці ефективної системи національного виховання та управління нею, зумовлених у значній мірі особливостями регіону, умовами роботи навчального закладу, вихованням у сім'ї. Вона передбачає передусім підбір змісту виховної роботи з урахуванням вимог суспільства до рівня вихованості учнівського колективу взагалі й кожного його члена зокрема. Для реалізації управління національним вихованням автором вказано на ті форми, методи і прийоми виховної роботи, які б імпонували школярам, на важливість організації і спрямування колективної та індивідуальної діяльності учнів на створення умов для збагачення їх власного досвіду. З цією метою першорядним значенням має встановлення гармонійних стосунків між вихованцями і вихователями на демократичних і гуманістичних засадах,

щоб допомогти зробити виховний процес цілеспрямованим і систематичним.

За результатами проведеного дослідження автором висловлюється думка, що в основі ефективності управління національним вихованням особистості повинна бути впевненість педагогів у тому, що його зміст зможе на новому рівні задовольнити духовні потреби нинішніх і майбутніх учнів, допоможе використати здобутки попередніх поколінь українського народу.

Основою національного виховання, на що звертається особлива увага, є українська ідея, а пріоритетним аспектом – національно-демократичний. За результатами дослідження визначена орієнтована модель змісту національного виховання: «громадянин – патріот – гуманіст і може бути покладена в основу розробки критеріїв та оцінки рівнів сформованості національно вихованої особистості. Вказано також на необхідність впровадження розробленої системи управління системою національного виховання в практику роботи загальноосвітніх навчальних закладів.

Ключові слова: управління національним вихованням, загальноосвітній навчальний заклад, принципи, система національного виховання, методи виховання, форми виховання, системний підхід.

В.В. Присакар. Управление процессом национального воспитания в общеобразовательных учебных заведениях. Стаття розкриває процес управління системою національного виховання в общеобразовательных учебных заведениях, ведущей идеей которой является украинская идея, а приоритетным направлением – национально-демократический. На основе общих теоретических положений по раскрытию сущности системного подхода к изучению педагогических объектов, явлений, процессов, в том числе и к управлению, система национального воспитания рассматривается как интегративная совокупность содержательных (цель, содержание, принципы, формы, методы), деятельностных компонентов (ученик, учитель) и системы принципов (демократизации, гуманизации, дифференциации, народности, единства функций обучения и воспитания, овладение культурно-историческим опытом своего народа, родного края) в процессе управления национальным воспитанием учеников общеобразовательных учебных заведений. Данная система, по мнению автора, обеспечивает целостность, единство, взаимосвязь, взаимодействие данных компонентов, которую можно использовать при разработке эффективной системы национального воспитания и управления ею, обусловленных в значительной степени особенностями региона, условиями работы учебного заведения, воспитанием в семье. Она предполагает прежде подбор содержания

воспитательной работы с учетом требований общества к уровню воспитанности ученического коллектива в целом и каждого его члена в отдельности. Для реализации управления национальным воспитанием автором указано на те формы, методы и приемы воспитательной работы, которые бы импонировали школьникам, важность организации и направления коллективной и индивидуальной деятельности учащихся на создание условий для обогащения их собственного опыта. С этой целью первостепенное значение имеет установление гармоничных отношений между воспитанниками и воспитателями на демократических и гуманистических принципах, чтобы помочь сделать воспитательный процесс целенаправленным и систематическим.

По результатам проведенного исследования автором высказывается мнение, что в основе эффективности управления национальным воспитанием личности должна быть уверенность педагогов в том, что его содержание сможет на новом уровне удовлетворить духовные потребности нынешних и будущих учеников, поможет использовать достижения предыдущих поколений украинского народа.

Основой национального воспитания, на что обращается особое внимание, является украинская идея, а приоритетным аспектом – национально-демократический. По результатам исследования определена ориентированная модель содержания национального воспитания: «гражданин-патриот-гуманист и может быть положена в основу разработки критериев и оценки уровней сформированности национально воспитанной личности. Указано также на необходимость внедрения разработанной системы управления национальным воспитанием в практику работы общеобразовательных учебных заведений.

Ключевые слова: управление национальным воспитанием, общеобразовательное учебное заведение, принципы, система национального воспитания, методы воспитания, формы воспитания, системный подход.

Постановка проблеми у загальному вигляді... На сучасному етапі національного відродження України, розбудови і утвердження держави на перший план виступає не лише економіка, але й творення нової ідеології, яка б служила інтересам (у тому числі й економічним) всього українського народу, а не якогось одного класу або політичної партії. В основу такої ідеології повинна бути покладена ідея державності й суверенності, яка є об'єднувальною, консолідуючою й однаковою мірою стосується всіх етносів України. У таких історичних документах як Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття), Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті, Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки та ін.

відображені основні напрями державної гуманітарної політики щодо національного виховання. «Система освіти має забезпечувати формування особистості, яка усвідомлює свою належність до українського народу, європейської цивілізації, орієнтується в реаліях і перспективах соціокультурного динаміки, підготовлена до життя у постійно змінюваному, конкурентному, взаємозалежному світі» [6]. В таких умовах виникла необхідність пошуків нових підходів до розв'язання проблеми національного виховання підростаючого покоління нашої держави, потреба у побудові нової системи виховання в загальноосвітній школі, визначення її мети, змісту, методів, форм та механізмів управління нею. Зміна виховних цілей і завдань на перший план ставить гуманістичні ідеї, національні ідеали, традиції, звичаї українського народу, які покликані формувати світоглядну свідомість та ціннісні орієнтації учнів [4, с.23].

Аналіз досліджень і публікацій... Проблема національного виховання була предметом посиленої уваги відомих мислителів, учених минулого, громадських діячів: Х.Алчевської, Г.Ващенко, А.Волошина, Б.Грінченка, О.Духновича, І.Огієнка, С.Русової, Г.Сковороди, В.Сухомлинського, Л.Українки, К.Ушинського І.Франка, Т.Шевченка та ін. Серед сучасних вітчизняних вчених значний внесок у розробку питань національного виховання учнів зробили І.Бех, П.Ігнатенко, О.Киричук, П.Кононенко, Н.Косарева, М.Красовицький, В.Кузь, І. Мартинюк, В.Поплужний, Ю.Руденко, О.Сухомлинська, М.Стельмахович, В.Струманський, Б.Ступарик та ін.

Питання національного виховання учнівської молоді стали також предметом дослідження О.Єрмоленко, Н.Заячківської, Л.Куренди, М.Кухти, Г.Опанасика, В.Петрович, Ю.Поліщук, З.Сергійчук та ін. Автори відзначають інтегративний вплив соціально-педагогічних умов на виховання гуманістичних рис особистості в процесі її соціалізації, удосконалення технологій цього процесу, роль народної педагогіки, яка формує в кожній особистості високі моральні якості, ґрунтом для яких є етносоціальний зміст, який у кожного народу оригінальний і самобутній.

Теорія управління освітою й загальноосвітньою школою розроблена у дослідженнях Ю.Бабанського, Є.Березняка, В.Бондаря, Н.Даниленко, В.Загвязинського, О.Захаренка, А.Карташова, М.Кондакова, Ю.Конаржевського, В.Маслова, Н.Остоверхової, М.Поташника, В.Сухомлинського, С.Хозе, Є.Ямбурга та ін., які розглядають управління як складну та багатогранну сферу діяльності керівника освітнього закладу, у якому поєднуються аспекти організаційного, педагогічного, соціального, психологічного та технологічного характеру. У наукових працях з проблем управління школою (В.Болгарина, Р.Вдовиченко, Г.Єльнікова, І.Жерносек, Б.Кобзар, В.Луначек, І.Прокопенко та ін.) розкриваються соціально-

педагогічні механізми управління, зміст, функції та види діяльності керівників загальноосвітніх закладів.

Окремі вчені, як свідчать результати аналізу літератури з проблем національного виховання, досліджують їх з системних позицій, розглядаючи виховання як цілісний процес, не ізольований від впливу об'єктивних і суб'єктивних факторів зовнішнього і внутрішнього середовища. Водночас, у переважній більшості літератури і сучасних досліджень домінує вивчення окремих аспектів чи компонентів національного виховання.

Проблема управління системою національного виховання учнів загальноосвітнього навчального закладу з позиції цілісного підходу є об'єктом наукових пошуків М.Гнатюка, О.Захаренка, О.Коберника, М.Красовицького та ін. Проте, виходячи з того, що управління системою національного виховання учнів потребує подальшого теоретичного обґрунтування і необхідності постійного оновлення та удосконалення, внесення коректив до методичних рекомендацій для практичних працівників загальноосвітніх закладів, в тому числі і їх керівників, темою статті є «Управління процесом національного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах».

Формулювання цілей статті... **Мета статті** полягає у теоретичному обґрунтуванні системи удосконалення та підвищення ефективності управління національним вихованням учнів загальноосвітніх навчальних закладів на основі національно-демократичного аспекту виховання як пріоритетного, спрямованого на оновлення змісту, форм і методів діяльності суб'єктів процесу управління.

Виклад основного матеріалу... Аналіз еволюції мети національного виховання свідчить про те, що в сучасних умовах в ній повинна відобразитися головна ідея – ідея розбудови незалежної держави як найвищого ідеалу нації, тому «головною метою національного виховання є передача молодому поколінню багатств духовної культури народу, його національної ментальності, своєрідності світогляду і на цій основі формування особистісних рис громадянина України, які включають у себе національну самосвідомість, розвинену духовність, моральну, художньо-естетичну, правову, трудову, фізичну, екологічну культуру, розвиток індивідуальних здібностей і таланту» [2, с.23].

У науково-педагогічній літературі розкривається суть системи національного виховання, мета, структура, зміст, принципи, стратегічні напрями, культурно-історичні й національні підвалини виховних впливів на дітей, молодь у процесі їхнього становлення, але управлінський аспект не визначений. Стосовно управління системою національного виховання учнів у статті С.Сівак зазначається, що: «...системне управління передбачає такий спектр керівництва виховним процесом:

теоретико-педагогічне забезпечення всебічного розвитку творчої особистості, діагностику і планування; створення матеріальних і психолого-педагогічних умов для повноцінного розвитку педагогів і учнів; підвищення індивідуального статусу кожного педагога і учня; педагогічний аналіз результативності виховного процесу» [7, с.61].

Виховний процес є компонентом цілісної педагогічної системи і може бути представлений сукупністю елементів (цілі, принципи, діяльність, зміст, результати). Він характеризується тим, що перебуває в постійному русі, розвитку, йому властивий перехід з одного стану в інший. Досягнення цілей виховної діяльності у навчальному закладі потребує додержання наукового підходу до управління виховним процесом, тобто врахування об'єктивних закономірностей його перебігу, взаємодії системи чинників (раціональність, об'єктивність, науковість), що його детермінують. Управління важливий компонент системи виховної діяльності навчального закладу, що має створити умови для успішного формування всебічного розвитку особистості учня, забезпечення позитивного спрямування на підвищення власної активності. За допомогою управління реалізується мета виховання, розкривається характер взаємодії елементів процесу виховання. Як відомо, наука управління вивчає закономірності процесу управління і формування відносин, що виникають у процесі управління. Розробка теоретичних основ управління виховним процесом передбачає дослідження сутності, мети, змісту, принципів і методів управління виховною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах.

Проблема управління має багатоплановий, міждисциплінарний характер і синтезує в собі дані різних наук, тому існують різні підходи до характеристики процесу управління. Так, М.Марков визначає управління як організацію процесу цілеспрямованих дій, О.Берг вбачає в управлінні дію, в результаті якої може бути досягнута заздалегідь поставлена мета, Р.Шакуров розглядає управління як цілеспрямовану дію суб'єкта на об'єкт і в результаті цього зміну останнього [1, с.10]. У працях Г.Александрова, Н.Тализіної управління розглядається як діяльність, що забезпечує вплив на учнів з метою формування і збереження психічного стану і властивостей, необхідних для розв'язання певних проблем [1, с.11].

Управління розглядається і як процес прийняття і реалізації управлінських рішень, і як інформаційний процес, тобто процес постійного руху інформації по прямим і зворотнім зв'язкам в процесі управління. Існує і системний підхід до характеристики процесу управління, адже управляти можна лише системою. У загальному вигляді суть поняття «управління» слід розглядати як вплив на систему з метою максимального її функціонування, а циклічно здійснюваний перехід з одного стану в якісно новий сприяв досягненню поставлених завдань.

Наукове обґрунтування системного підходу до управління виховним процесом у школі дає М.Красовицький. Виходячи із визначення системи, автор підкреслює: «Система активно функціонує, якщо знайдено сукупність необхідних компонентів, кожний з яких повністю виконує свою функцію (немає дублювання функцій), забезпечено цілісність, взаємозв'язок, взаємодію компонентів, які займають у системі певне, властиве їм місце; якщо вона включена в середовище і взаємодіє з ним; досить керована, тобто її діяльність постійно вивчається, коригується, спрямовується» [3, с.7]. Як бачимо, автор об'єднує всі ознаки класичної соціальної системи і подає їх як умови ефективного функціонування системи. Структуру виховної системи М. Красовицький побудував за логікою виховного процесу: загальні цілі, принципи, особистість, конкретизація цілей, суб'єкти виховного процесу, зміст, форми і методи, фактори позашкільного впливу, управління системою виховання [3, с.8]. Ці позиції автор не реалізує на конкретному аспекті виховання учнів школи (наприклад, національному), але їх можна використати при розробці раціональної та ефективної системи національного виховання і управління ним.

Отже, національне виховання учнів загальноосвітніх шкіл та управління цим процесом є одним із пріоритетних аспектів системи виховної роботи. Управління процесом національного виховання слід розглядати як інтеграцію взаємодії суб'єктів процесу виховання на основі раціонального визначення та реалізації його методології, мети, змісту, форм і методів здійснення, що забезпечує планомірний і цілеспрямований виховний вплив на вихованців. Воно передбачає передусім підбір змісту виховної роботи з урахуванням вимог суспільства до рівня вихованості учнівського колективу взагалі й кожного його члена зокрема. Для реалізації змісту виховання потрібні форми, методи і прийоми виховної роботи, які б імпонували школярам. Усе це допоможе зробити виховний процес цілеспрямованим і систематичним. Суть управління виховним процесом – це також виявлення виховних можливостей сім'ї, громадських організацій, культурно-освітніх установ, засобів масової інформації для ефективнішого використання їх впливу на школярів.

Аналіз практики управління процесом національного виховання свідчить, що в останні роки у цій галузі помітні певні зрушення, але, водночас є чимало «вузьких» місць у розв'язанні даної проблеми. Так, за результатами опитування керівників загальноосвітніх навчальних закладів області, які перебували на курсах підвищення кваліфікації при Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка та Хмельницькому обласному інституті післядипломної педагогічної освіти (36%) не змогли дати конкретної відповіді на питання: «Який аспект системи національного виховання учнів є

пріоритетним?», «За якими ознаками і критеріями Ви оцінюєте стан національного виховання учнів та рівні сформованості їхніх національних рис?». Водночас чимало керівників загальноосвітніх навчальних закладів поверхово обізнані з функціональними обов'язками щодо організації системи національного виховання учнів. А на запитання «Як Ви здійснюєте контроль за роботою класних керівників?», то переважна більшість (57%) схилились до думки, що цими питаннями повинен займатись заступник директора з виховної роботи. Крім цього, слід зазначити, що у системі управління слабо здійснюється координаційна робота класних керівників і вчителів початкових класів з питань національного виховання учнів. Такий стан зумовлюється багатьма факторами, серед яких недостатня підготовка директорів загальноосвітніх навчальних закладів, низький рівень їх адаптації до нових умов в освітній практиці, невміння подолати стереотипи застарілого управлінського мислення тощо.

Фундаментальною базою для моделі управління національним вихованням є система цінностей, що включає як загальнолюдські так і національні. Загальнолюдські цінності як універсальні – це ідеали добра, справедливості, совісті, честі, гідності і мудрості тощо. До національних цінностей належать : національна самосвідомість, патріотизм, почуття національної самопошани і гідності, історична пам'ять, повага до державних і національних символів, любов до рідної культури, мови, національних свят і традицій, пошана до Конституції України, протидія антиукраїнської ідеології тощо [5, с.17].

У комплексному, системному процесі соціалізації людської особистості, отже, багато важить безпосередній зв'язок з вихованням, вирішенням виховних завдань з навчальною роботою учнів. Безперечно, саме навчання, як засвоєння певних знань, вмінь і навичок, теж реалізує виховні функції в становленні людини, в підготовці учнів до життя і творчої праці. Однак, суто виховні моменти, у вузькому розумінні змісту категорії виховання, часто мають випадковий характер і не забезпечують належної системності і послідовності в розширенні інтелектуальних і духовних обріїв зростаючої особистості.

У процесі управління національним вихованням важливо чітко і методологічно вірно спрямування виховної практики у загальноосвітніх навчальних закладах з використанням народного педагогічного досвіду, що вимагає, однак, великої виваженості в реалізації принципу народності та етнізації (національного акцентування) процесу соціалізації молоді людини. Тут варто пам'ятати, що підготовка зростаючих поколінь до життя і розуміння ними його немислимі без формування у кожного індивіда особистісних ціннісних орієнтацій щодо саморегуляції свого "Я". Тому організовуючи позакласну та позаурочну виховну роботу, варто, насамперед, поцікавитись потребами і прагненнями школярів і

орієнтуватись в цьому не лише на поверхові інтереси і захоплення учнів, а розпізнати глибинні спонукання їх до самовираження через пізнання й самопізнання своєї індивідуальної природи і етнічної самобутності та усвідомлення потреби самовираження у спілкуванні з живою і неживою природою, суспільством і через самореалізацію особистісного потенціалу у численних добрих для людей справах.

Якщо проаналізувати стан управління системою національного виховання, то доводиться констатувати, що сучасній виховній роботі, організованій на засадах народної педагогіки, ще досить часто бракує системності і поліаспектності у реалізації виховного потенціалу всіх сторін народно-побутового життя. Проявляється це в тому, зокрема, що подекуди певні виховні традиції нашого народу намагаються або ж буквально без змін перенести в контекст нашої сучасності (наприклад, щоденні молитви-звернення до Господа Бога за опікунством на початку шкільного дня), або ж вже дуже довільно їх трансформують, витлумачують для нинішнього розуміння. Часто-густо національне виховання в загальноосвітніх школах зводять лише до проведення виховних заходів у створених різноманітних класах-світлицях, класах-музеях (етнографічних), різних кімнатах з фанерними печами та дерев'яними лавами (ослонами) тощо. У кожному з наведених випадків така національно наголошена виховна робота забезпечує лише формальну, поверхову видимість пропаганди якихось історико-культурних традицій українського народу і не може забезпечити живого зв'язку між поколіннями. Такі моменти надзвичайно гостро ставлять сьогодні перед педагогічною наукою проблему належного теоретичного і методичного обґрунтування питання про використання народно-побутових виховних традицій у сучасній управлінській практиці.

У наукових підходах до управління системою національного виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів важливо дотримуватися принципів природовідповідності, культуровідповідності, народності, етнізації, гуманізації, демократизації, єдності функцій навчання і виховання, диференціації, наступності і спадкоємності поколінь, оволодіння культурно-історичним досвідом рідного краю тощо. Проте основний зміст роботи в умовах діяльності загальноосвітніх навчальних закладів у великій мірі диктується принципом народності, тобто підпорядкування багатогранних процесів навчання і виховання усвідомленню закономірностей природно-історичного розвитку матеріальної і духовної культури нації. Звичайно, його реалізація без тісної співпраці вихователів з учнями, батьками, вчителями-предметниками та громадськістю була б дуже збідненою. Тому на виховні структури цілком справедливо покладаються численні додаткові функції. Зокрема, організаторська, суспільно-виховна, координаційно-інформаційна, психогігієнічна та стимулюючо-коригуюча. Це дозволяє не лише активізувати педагогічний потенціал своїх помічників у вихованні, але й спрямувати

виховний процес у класі на вирішення найактуальніших проблем його життя. Тому найбільш ефективною організаційно-функціональною структурою управління процесом національного виховання є співпраця, співдіяльність, співтворчість, вчителів, учнів, батьків та широкої громадськості на ґрунті народної педагогіки, народної виховної практики. Залучаючи батьків, громадськість до виховання своїх учнів, освітній заклад створює цим самим найкращі умови для логічного поєднання родинних і загальнонаціональних та регіональних традицій, звичаїв і обрядів, дає можливість вірно оцінити їх на тлі загальнолюдських вартостей тощо. Добровільно долучаючись до різноманітних справ ідейно і емоційно насиченої практичної діяльності, організованої школою, позашкільними закладами, батьками та громадськими організаціями, учні уточнюють своє громадянське кредо, набувають належного національно-патріотичного гарту, вчать самостійно вирішувати життєво важливі проблеми.

Система управління процесом національного виховання з метою її удосконалення повинна бути спрямована на підвищення компетентності суб'єктів управління. Вона включає чітке визначення функціональних обов'язків директора загальноосвітнього навчального закладу, заступника директора з виховної роботи, класного керівника, класовода, педагога-організатора тощо. Підвищенню ефективності управління сприятимуть розроблені рекомендації щодо примірної тематики засідань педагогічних рад, методичних об'єднань, класних керівників з проблеми спостереження та аналізу змісту, форм організації і ефективності позаурочних заходів з урахуванням їх специфіки, примірну схему аналізу виховного позакласного заходу з проблеми національного виховання учнів. Система форм організації національного виховання учнів передбачає також раціональну сукупність діяльності учнівських об'єднань які забезпечують реалізацію мети і змісту національного виховання з метою ціннісно-орієнтаційного входження в образ єдиної України.

Висновки... Національне виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів та управління цим процесом є одним із пріоритетних аспектів системи виховної роботи, яку слід розглядати як інтеграцію взаємодії суб'єктів процесу виховання на основі раціонального визначення та реалізації його методології, мети, змісту, форм і методів здійснення, озброєння педагогічних кадрів школи теоретичними знаннями та методичними рекомендаціями щодо здійснення національного виховання учнів, критеріями та методикою оцінки рівнів національно вихованої особистості.

Управління процесом виховання потребує постійного вивчення результатів виховної роботи, виховних можливостей педагогічного колективу та батьківської громадськості й коригування змісту і методики виховного процесу з метою їх удосконалення.

В процесі управління вихованням важливо організувати і спрямовувати колективне та індивідуальне життя й діяльність учнів, створювати умови для збагачення їх власного досвіду. Тому першорядне значення має встановлення гармонійних стосунків між вихованцями і вихователями на демократичних і гуманістичних засадах.

Дана стаття не вичерпує багатоаспектності проблеми. Предметом подальшого вивчення могли б стати проблеми системного аналізу інноваційних технологій національно-патріотичного виховання учнів в позашкільному навчальному закладі, модифікації науково-методичного забезпечення процесу національно-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді та ін.

Список використаних джерел

1. Коберник О.М. Управління виховним процесом у загальноосвітньому навчальному закладі: Монографія. – К.: Наук. світ, 2003. – 230 с.
2. Концепція національного виховання // Рідна школа. – 1995. – №6. – С.18-25.
3. Красовицький М.Ю. Системний підхід до управління виховним процесом у школі. // Рідна школа. – 1996. – № 3. – С.7-12.
4. Кузь В.Г., Руденко Ю.Д., Сергійчук З.О. та ін. Основи національного виховання. – К., 1993. – 149 с.
5. Мартинюк І.В. Національне виховання: теорія і методологія. – К., 1995. – 159 с.
6. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки // [Електронний ресурс]. – ministry@mon.gov.ua
7. Сівак С.М. Національне виховання в системі позакласної роботи. 36. статей. «Навчально-виховні заклади на шляху реформування». – К., 1996. – С. 60-65.

Spysok vykorystanyh dzherel

1. Kobernyk O.M. Upravlinnja vyhovnym procesom u zagal'noosvitn'omu navchal'nomu zakladi: Monografija. – K.: Nauk. svit, 2003. – 230 s.
2. Konceptcija nacional'nogo vyhovannja // Ridna shkola. – 1995. – №6. – S.18-25.
3. Krasovyc'kyj M.Ju. Systemnyj pidhid do upravlinnja vyhovnym procesom u shkoli. // Ridna shkola. – 1996. – № 3. – S.7-12.
4. Kuz' V.G., Rudenko Ju.D., Sergijchuk Z.O. ta in. Osnovy nacional'nogo vyhovannja. – K., 1993. – 149 s.
5. Martynjuk I.V. Nacional'ne vyhovannja: teorija i metodologija. – K., 1995. – 159 s.
6. Nacional'na strategija rozvytku osvity v Ukraini na 2012-2021 roky // [Elektronnyj resurs]. – ministry@mon.gov.ua
7. Sivak S.M. Nacional'ne vyhovannja v systemi pozaklasnoi' roboty. 36. statej. «Navchal'no-vyhovni zaklady na shljahu reformuvannja». – K., 1996. – S. 60-65.

V.V. Prysakar. Administration of the process of national education in high educational establishments. This article deals with the process of national education system administration in secondary schools, the main idea of which is the Ukrainian idea, and the prior leading is national-democratic.

On basis of general theoretical terms regarding disclosure of a systematic approach essence to educational objects, phenomena and processes study, including the approach to management, the national education system is considered as an integrative complex of content (purpose, scope, principles, forms, methods), active components (student, teacher); systems of principles (democratization, humanization, differentiation, nationality, unity of training and education functions, mastering of cultural and historical experience of its people, motherland) in the process of national education management in secondary schools.

The given system, according to the author, provides integrity, unity, relationship, interaction of these components, which can be used in the development of an effective national education system and management, due regional peculiarities, conditions of school work, family education. It firstly provides the selection of educational content due to the requirements of society to the education level of student group in general and each of its members in particular. In order to implement the national education management, author indicated the forms, methods and techniques of educational work that would be liked by students, the importance of organizing and directing collective and individual activities at enabling students to enrich their own experience. For this purpose paramount importance has the establishing of harmonious relations between pupils and teachers on democratic and humanistic principles to help to make the educational process focused and systematic.

The results of the study undertaken, author expresses the opinion that in the basis of efficiency of individual national education should be the teachers confidence that on the new level its content will be able to fulfill spiritual needs of present and future students will help to use the achievements of previous generations of Ukrainian people.

As it was mentioned above, the basis of national education, is the Ukrainian idea, and the leading aspect is national-democratic. According to the study the basic model of national education content “citizen - a patriot - a humanist” is determined and it can be the basis for the development of criteria and monitoring of national educated person levels. The need of development and implementation into practice of education management system in secondary schools is pointed out.

Keywords: national education administration, general education, principles, national education system, methods of education, forms of education, system approach.

Received 25.04.2015

Reviewed 21.05.2015

Accepted 14.06.2015